

PRESSKIT

OKTOBER 2024

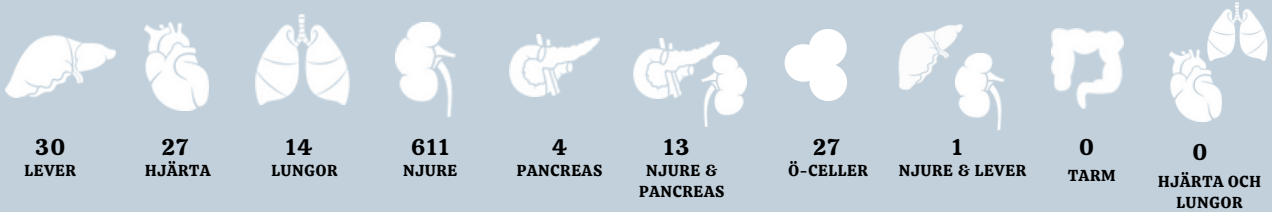
Aktuell information om organdonation och transplantation i Sverige

Oktober 2024

Statistik och information hämtad från Socialstyrelsen, Scandiatransplant och GODT (Global Observatory on donation and transplantation).

Se [www.https://merorgandonation.se/statistik-och-rapporter](https://merorgandonation.se/statistik-och-rapporter) för mer statistik

Situationen i Sverige just nu

Antal personer på väntelistan oktober 2024

Stort behov av organ i Sverige.

Just nu väntar ungefär **730** personer på organ i Sverige. De allra flesta, omkring 75%, av alla som väntar på organ i Sverige väntar på en ny njure. För att bli uppsatt på en väntelista krävs det att vården redan testat alla alternativa behandlingar. Du ska vara så pass sjuk att du inte förväntas överleva länge utan behandling, men du ska vara tillräckligt frisk för att klara av operationen och rehabiliteringen efter en transplantation. En transplantation är således alltid en sista utväg för en svårt sjuk person. Det är många fler än de som är uppsatta på väntelistan som faktiskt är i behov av organ i Sverige. Det kan vara personer som inte uppfyller dagens kriterier och därför inte sätts upp på väntelistan.

Antalet donatorer under första och andra kvartalet 2024

Totalt har **166** personer hitintills i år donera ett eller flera organ till andra svårt sjuka människor. Tack vare att dessa personer valt att säga ja till organdonation efter sin död har 521 transplantationer genomförts. 75 personer har valt att donera njure som levande donator.

Varför tas personer bort från väntelistan?

I snitt avlider det en person i veckan på väntelistan, för att väntan på organ blev för lång. Förra året, 2023, var det 27 personer som avled i väntan på nytt organ och 65 personer som permanent togs bort från väntelistan. Under första och andra kvartalet 2024 har 16 personer avlidit i väntan på organ och 25 personer har permanent tagits bort. Den vanligaste orsaken till att någon blir permanent borttagen är att personen beräknas vara för sjuk för att genomgå en transplantation. Dessa personer avlider, men det syns inte i statistiken lika tydligt.

Se <https://merorgandonation.se/statistik-och-rapporter>

Hur lång är väntetiden för nytt organ?

Väntetiden för att få ett nytt organ från en avliden person varierar mycket och är ytterst individuell och påverkas av flera olika faktorer som din blodgrupp och eventuella antikroppar. Det är viktigt att känna till att väntelistan inte är någon väntelista i den bemärkelsen att det finns en viss turordning. Vid varje möjligt organdonation arbetar sjukvården med avancerad matchning för att säkerställa att det donerade organet transplanteras till den person som på väntelistan har bäst förutsättningar för att kunna ta emot det nya organet i kroppen. Det innebär att vissa får vänta väldigt länge medan andra enbart väntar några få dagar eller veckor.

Rekordmånga donatorer 2023

258 stycken

Rekordmånga organdonatorer.

Under 2023 hade Sverige rekordmånga organdonatorer, **258** personer fick möjlighet att donerade organ efter sin död. Detta är en ökning med drygt 25 % från 2022 då 206 personer kunde donera.

Under 2023 kunde totalt 906 organ transplanteras, varav 100 var njurar från levande donatorer. Detta är en ökning med 72 transplanterade organ jämfört med 2022.

Sverige har den högsta viljan i världen, nästan nio av tio uppper att de vill donera sina organ.

Två grundläggande kriterier för att någon ska kunna bli organdonator efter sin död i Sverige är att man:

- avlider på en intensivvårdsavdelning,
- behandlas med respiratorbehandling.

Två donationsmetoder i Sverige.

I Sverige finns det sedan några år tillbaka två donationsmetoder, donation efter primär hjärnskada (DBD) och donation efter cirkulationsstillestånd (DCD). I dagsläget kan färre organ tillvaratas för donation vid DCD-donationer, vilket också innebär att färre personer blir transplanterade efter dessa donationer. Förra året kunde **68** personer donera organ tack vara DCD som donationsmetod, vilket är en ökning med 21 personer mot föregående år. **190** personer donerade organ genom DBD som donationsmetod.

Antalet levande njurdonatorer minskar.

2023 var det 100 personer som donerade en njure som levande donator. Av dessa kunde sex st levande njurdonationer genomföras tack vare njurbytesprogrammet STEP. Som mest har Sverige haft 184 levande njurdonatorer (2011). Vad denna minskning beror

på finns idag ingen analys över, men det är något MOD arbetar med att ta fram.

I snitt dör en person i veckan från väntelistan.

Förra året (2023) var det 92 personer som avled (27 personer) eller permanent togs bort (65 personer) från väntelistan, vilket är en minskning med åtta personer mot 2022 då den siffran var 100 personer. Vanligaste anledningen till att man permanent tas bort från väntelistan är att man blivit för sjuk för att klara av en transplantation.

Varför har Sverige fått en så stor ökning av organdonatorer under 2023?

Organdonation är en komplex fråga, och det är många faktorer som samverkar. Donationsverksamheten är beroende av en rad olika faktorer utöver professionens expertis och kunskap, där lagstiftning och tydligt regelverk är de enskilt viktigaste förutsättningarna för en fungerande donationsverksamhet. **1 juli 2022** trädde en ny donationslag i kraft i Sverige. Den nya lagen är en kodifiering av praxis vid organdonation och ger sjukvården den tydlighet som krävs för att kunna tillmötesgå den utbredda donationsviljan i landet.

Den nya lagstiftningen innebär att fler som vill donera organ nu får större möjlighet att faktiskt kunna donera sina organ efter sin död. 2023 är första hela året med den nya lagstiftningen om organdonation på plats. Detta i kombination med att de flesta intensivvårdsavdelningar i Sverige under 2022 och 2023 implementerade DCD som donationsmetod har bidragit till en ökning av antalet personer som efter sin död kan donera organ.

Antalet genomförda organtransplantationer under 2023

198

LEVER

68

HJÄRTA

85

LUNGA

423

NJURE

23

PANCREAS

17

PANCREAS &
NJURE

6

Ö-CELLER

8

LEVER & NJURE

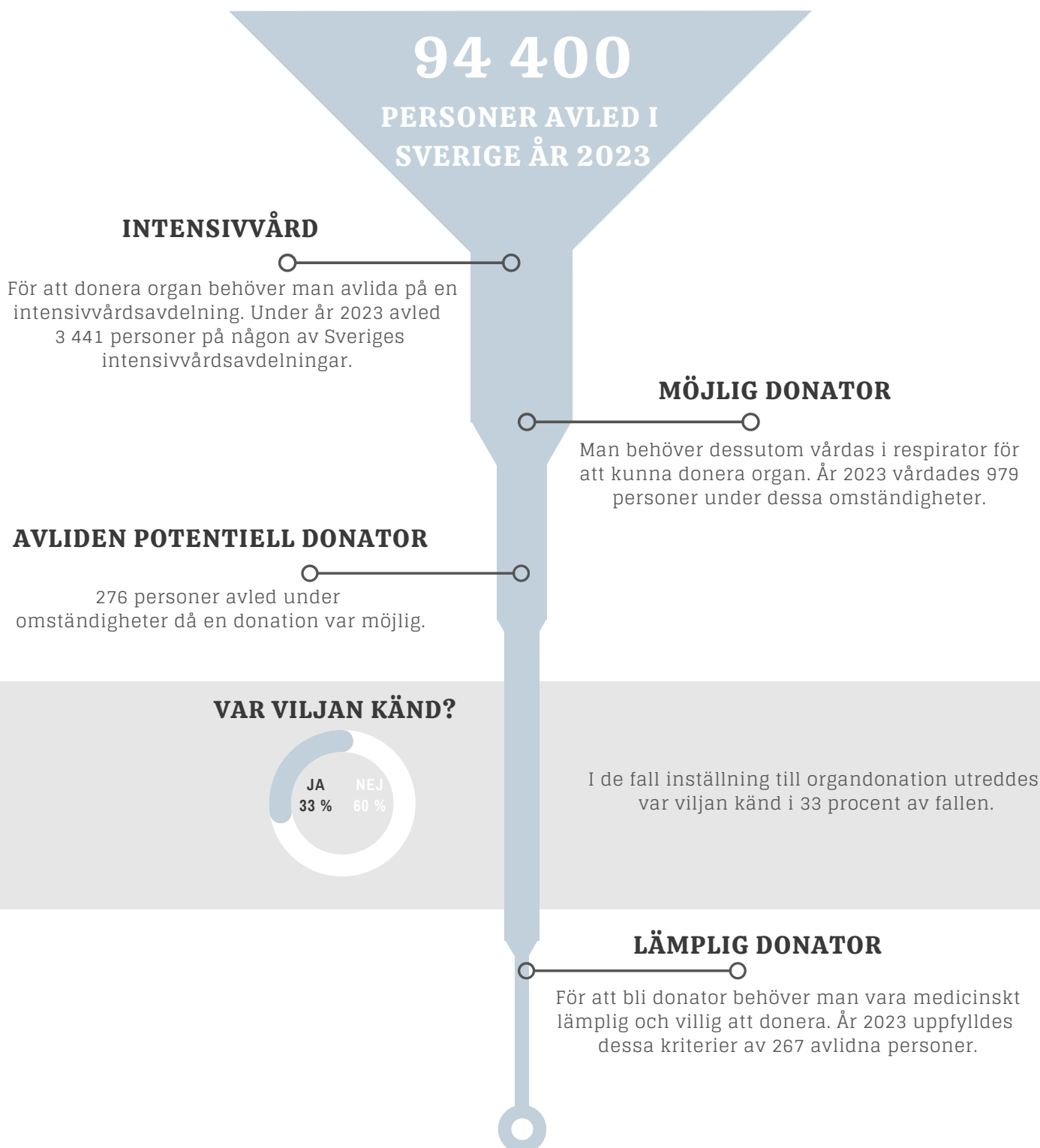
2

TARM

1

HJÄRTA &
LUNGOR

Varför kan så få donera organ?

258 FAKTISKA DONATORER 2023

Donationsfrämjande arbete är avgörande

Organdonation är en komplex fråga.

I Sverige avlider varje år närmare 90 000 personer, men endast en bråkdel av dessa har möjlighet att donera sina organ efter döden. Förra året, 2023, hade Sverige rekordmånga organdonatorer, hela 258 personer, vilket är fantastiskt. Men siffran hade kunnat vara betydligt större. Nästan 9 av 10 personer är positiva till organdonation efter sin död.

Organdonation är en komplex fråga, och det är många faktorer som samverkar. För att lösa bristen på organ i Sverige, behövs en kombination av förändringar och förbättringar inom flera områden. En ny uppdaterad lagstiftning har varit en av de viktigaste förändringarna för att Sverige ska bli bättre på organdonation. Men fortsatt donationsfrämjande arbete krävs för att vi i Sverige ska bli bättre på att respektera den höga donationsviljan som finns bland befolkningen.

MOD har sedan starten 2012 arbetat för att förändra situationen i Sverige i fråga om organdonation, med målsättningen att ingen ska behöva dö i väntan på nytt organ.

Sex prioriterade donationsfrämjande åtgärder.

- Implementering av ny lagstiftning. Den nya lagstiftningen som trädde i kraft 1 juli 2022 är central för att fler ska ges möjlighet att donera organ. Lagen innehåller nu den tydlighet som sjukvården länge efterfrågat. Detta förblir den enskilt viktigaste faktorn för att fler ska kunna donera organ.
- Intensivvården är avgörande. När det kommer till organdonation är intensivvårdsavdelningarna och de som arbetar där centrala i donationsprocessen. Det är genom deras arbete som möjliga donatorer kan identifieras och ges möjlighet att donera organ. Därför är det avgörande att intensivvården har rätt resurser för att arbeta donationsfrämjande.

Läs mer på:

www.merorgandonation.se/nylagstiftning

- Regionalt likvärdiga förutsättningar. Idag råder det regionala skillnader som delvis beror på att organdonation inte alltid ses som en naturlig del av vården i livets slutskede, men också på grund av att lagstiftningen länge varit bristande. Detta innebär att möjligheten att donera organ efter sin död varierar i olika regioner. I förlängningen leder detta till att möjligheten till livräddande transplantationer är ojämnt fördelad i landet.
- DCD som donationsmetod (donation efter cirkulationsstillestånd). Denna donationsform har redan implementerats på majoriteten av alla sjukhus. Under 2023 gavs 68 personer möjligt att donera sina organ genom DCD. Tack vare införande av DCD som donationsmetod kommer Sverige på sikt kunna öka antalet donatorer med 40%.
- Organdonation behöver bli en naturlig del av vården i livets slutskede. Det är viktigt att skapa en organisation där organdonation ses som en naturlig arbetsuppgift inom intensivvården och närliggande verksamheter. I Sverige behöver vi sprida kunskap om donation även till avdelningar i anslutning till intensivvården för att ännu fler ska ges möjlighet att donera om de vill det.
- Förenkla levande donation och främja det nordiskt njurbytesprogrammet. Sverige är idag världsledande inom levande donation, men det finns många saker som kan förbättras för att förenkla för fler som vill donera. Genom att främja det nordiska njurbytesprogrammet kommer fler personer att kunna bli transplanterade med njurar från levande donatorer. Detta minskar väntetiden både för de som står på listan för en njure från en avliden donator och för den som får en njure från en levande donator.

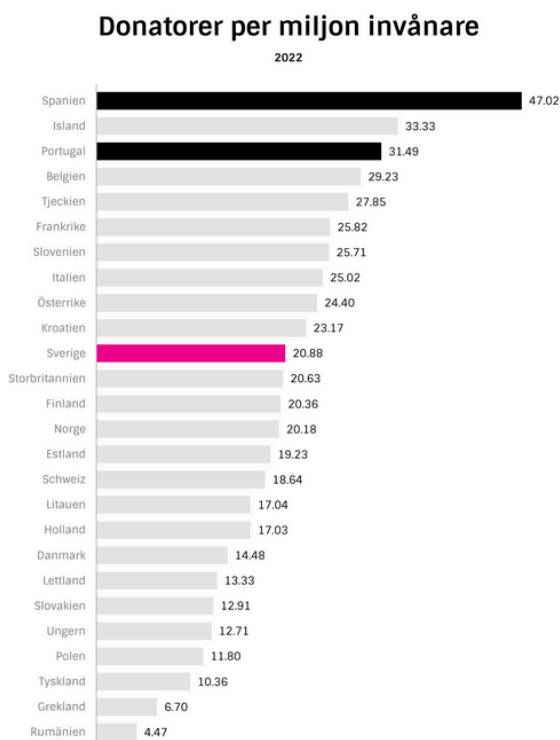
Sverige och Europa

Sverige är det land i världen där donationsviljan är högst.

Nästan nio av tio vill donera organ för att rädda någon annan. Samtidigt är Sverige ett av de sämre länderna i Europa på att ta tillvara denna höga vilja. För att bli donator krävs det att du dör under väldigt specifika omständigheter. Du behöver avlida på en intensivvårdsavdelning, under pågående respiratorbehandling. Av de ca 90 000 personer som avlider varje år i Sverige är det enbart några få hundra personer varje år som avlider under de omständigheter som krävs för att bli donatorer.

Det primära problemet har fram till sommaren 2022 varit ett föråldrat och otydligt regelverk kring vad sjukvården får och inte får göra för att respektera viljan hos de som vill bli donatorer. Den 1 juli 2022 trädde den nya lagstiftningen om organdonation i kraft. Den tillsammans med fortsatt strukturerat donationsfrämjande arbete och implementering av DCD som donationsmetod kommer Sverige på sikt kunna dubblera antalet organdonatorer. För att nå dit kvarstår fortsatt arbete för att främja organdonation. På föregående sida kan du läsa om sex prioriterade donationsfrämjande åtgärder.

Donatorer per miljon invånare i Europa 2022

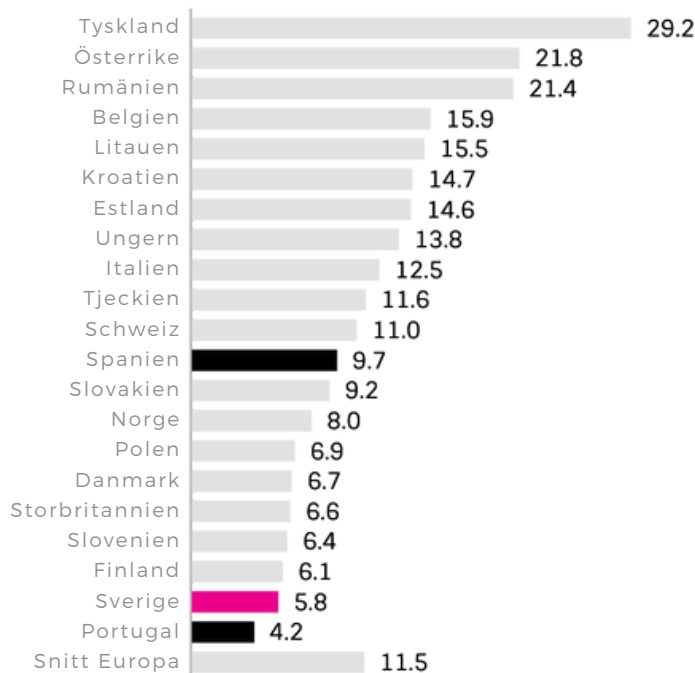
Antalet Intensivvårdsplatser spelar roll.

Det finns länder med färre intensivvårdsplatser än Sverige som lyckas identifiera fler organdonatorer, och det finns länder med mycket fler intensivvårdsplatser med färre donatorer. Men antalet intensivvårdsplatser spelar stor roll ur flera perspektiv, där det primära naturligtvis är att erbjuda adekvat vård till de patienter som är i behov av intensivvård. Desto fler intensivvårdsplatser som finns, ju fler patienter ges möjlighet till livräddande insatser. Fler intensivvårdsplatser kommer troligtvis också resultera i att fler som vill donera kan ges möjlighet att göra det.

Antal iva-platser per 100 000 invånare

Europa

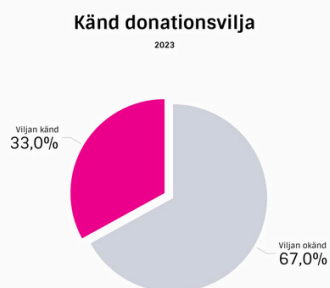
De två vanligaste frågorna

Varför är alla inte automatiskt organdonatorer?

En vanlig föreställning är att sättet hur man tar ställning (opt-in vs opt-out) är den viktigaste faktorn för hur många donatorer som finns i ett specifikt land. Så är inte fallet, då andra faktorer har större påverkan på hur många som kan bli organdonatorer i ett land.

I Sverige finns det tre sätt att ta ställning för organdonation; Donationsregistret, donationskort eller att man pratar med sina närstående. Alla tre sätten är lika mycket värda juridiskt.

När en person avlider under de förutsättningar som krävs för att organdonation ska vara möjlig undersöker sjukvården viljan till donation. Om viljan inte finns uttryckt, varken i donationsregistret eller på annat sätt uttryckt i till exempel donationskort eller samtal med närstående, gäller förmodat samtycke. Under 2023 var viljan känd i drygt 33 % av fallen.

Det förmodade samtycket betyder i praktiken att alla som inte sagt nej till organdonation är positiva till att donera sina organ.

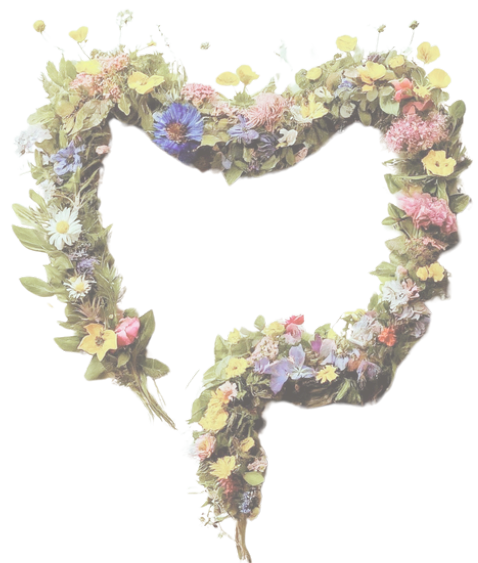
Varför blir inte fler donatorer?

I Sverige måste man avlida på en intensivvårdsavdelning under pågående respiratorbehandling för att bli donator.

Av de drygt 90 000 som avled 2022 var det ca 3300 som dog på en intensivvårdsavdelning. Av dessa var det bara 240 personer som avled under omständigheter då en donation var möjlig. Totalt hade Sverige 206 organdonatorer under 2022, vilket var ett rekordår i antalet donatorer.

Nästan nio av tio personer vill donera organ efter sin död i Sverige. De flesta har de medicinska förutsättningarna för att kunna donera, men det krävs att man avlider på ett väldigt specifikt sätt för att bli donator, på en intensivvårdsavdelningen under respiratorvård.

Det handlar således inte primärt om hur många som är anmälda till donationsregistret eller vilket typ av register vi har. För att bli bättre på organdonation och att respektera den höga donationsvilja som finns i Sverige behöver man utöka kriterierna för vem som får bli organdonator. Genom att införa beprövad praxis från våra Europeiska grannländer kan vi bli bättre på att respektera människors inställning till organdonation.

Snabba fakta om organdonation och transplantation

- Just nu väntar omkring 800 personer på nytt organ i Sverige.
- Ungefär en person dör i veckan i väntan på organ i Sverige.
- 2023 hade Sverige 258 organdonatorer som donerade organ efter sin död.
- Flera än en person i veckan tas permanent bort från väntelistan.
- 85% av Sverige befolkning är positiva till organdonation.
- 1 juli 2022 trädde den nya lagstiftningen om organdonation i kraft.
- Det är möjligt att på sikt dubblera antalet donatorer med den nya lagstiftning som nu röstats igenom.
- En donator kan rädda upp till åtta andra personers liv.
- Sverige är världsledande på transplantationer men bland de sämre på organdonationer.
- Det finns inga medicinska, etiska, ekonomiska, politiska eller religiösa hinder för att vi ska bli bättre på organdonation i Sverige.
- Sverige har högsta viljan men är en av de sämre på att respektera viljan till donation.
- Förra året genomfördes det 755 transplantationer, 99 av dem tack vare levande donatorer.
- Lösningarna finns - det gäller att implementera det som redan fungerar i andra länder.
- Över 25 000 personer har hittills fått nytt liv genom en transplantation i Sverige.
- Sverige har idag två regionala donationscentrum, RDC Stockholm och RDC Väst. RDC Väst invigdes 20 januari 2023.
- Spanien är bäst i världen när det kommer till organdonation.

